

แนวปฏิบัติในการจับหรือค้น

03

แนวปฏิบัติในการจับ

1

กระทำความผิดซึ่งหน้า
พบการกระทำความผิดซึ่งหน้า เห็นผู้นั้น
กำลังกระทำความผิด

2

พบผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิด
พบบุคคลควรสงสัยว่าจะก่อเหตุร้ายแก่บุคคล
หรือทรัพย์สินผู้อื่น ซึ่งมีอาวุธ/เครื่องมือ

3

**บุคคลจะหลบหนี ยุ่งเหยิง
พยานหลักฐาน มีความจำเป็น
เร่งด่วนออกหมายจับไม่ทัน**

4

**จับบุคคลที่จะหนีหรือหลบหนี
ระหว่างได้รับการประกันตัว**

ที่มา : กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี
Criminal Affairs Division

แนวปฏิบัติในการค้น

03

การค้นต้องมีหมายศาลก่อนการค้นต้องอ่านและแสดงหมายค้น

โดยมีข้อยกเว้น 6 ประการดังนี้

1

**เมื่อมีเหตุร้าย
หรือเสียงร้องให้ช่วย**

4

**เมื่อมีพยานหลักฐานว่ามีสิ่งของ
ผิดกฎหมายหรือได้มา
ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย**

2

**เมื่อพบการกระทำ
ความผิดซึ่งหน้า**

5

**เมื่อผู้ที่จะต้องถูกจับ
เป็นเจ้าของบ้าน**

3

**เมื่อมีผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า
หลบหนีหรือซ่อนตัว**

6

**ห้ามมิให้ค้นในที่สาธารณะ
เว้นแต่มีเหตุสงสัยว่ามีสิ่งของ
เพื่อใช้กระทำความผิด
หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย**

ที่มา : กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี
Criminal Affairs Division

03

มาตรการป้องกันการแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจ

การปฏิบัติของพนักงานสอบสวน

1. รับคำร้องทุกข์

บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษในสารบบการดำเนินคดีและลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีแล้วรีบดำเนินการสอบสวนโดยไม่ชักช้า

2. การสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน

ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 8 รวมทั้งระเบียบและคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องการสอบสวนให้บันทึกรายละเอียดการปฏิบัติการรวบรวมพยานหลักฐานให้ระบุงการได้มาของพยานหลักฐาน และการดำเนินการเกี่ยวกับพยานหลักฐานนั้น ๆ ทั้งนี้ ให้การแจ้งผลความคืบหน้าการสอบสวนให้ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษทราบตามกำหนดระยะเวลา

3. ทำความเห็นทางคดี

พนักงานสอบสวนผู้สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นผู้ลงนามมีความเห็นทางคดี จากนั้นจึงเสนอความเห็นพร้อมสำนวนการสอบสวนไปยังหัวหน้าพนักงานสอบสวน และผู้มีอำนาจทำความเห็นทางคดี เพื่อพิจารณามีความเห็นทางคดีตามลำดับ โดยให้หัวหน้าพนักงานสอบสวน และผู้มีอำนาจทำความเห็นทางคดีมีความเห็นทางคดีเป็นของตนเอง

แนวปฏิบัติในการใช้ดุลยพินิจไม่รับคำร้องทุกข์ในคดีอาญา

03

การใช้ดุลยพินิจ ไม่รับคำร้องทุกข์ ในคดีอาญา

ของพนักงานสอบสวน

1

เป็นเรื่องทางแพ่ง

พนักงานสอบสวนลงบันทึกประจำวัน
และชี้แจงหลักกฎหมายให้ทราบ

2

แจ้งความเป็นหลักฐาน

ผู้แจ้งไม่มีความประสงค์
จะดำเนินคดีอาญา

3

ไม่ลงลายมือชื่อ

ถือว่าไม่ได้ร้องทุกข์ตามระเบียบ

4

บัตรสนเท่ห์

ผู้กล่าวโทษไม่แจ้งว่าเป็นผู้ใด
หรือใช้นามแฝง

สอบปากคำผู้กล่าวหาต้องสอบสวนให้ปรากฏ

คำร้องทุกข์/กล่าวโทษ

1

ข้อเท็จจริง/พฤติการณ์

3

วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ

5

ความผิดเกี่ยวกับเพศ
ให้พนักงานสอบสวนหญิง
เป็นผู้สอบสวน

7

2

ความเสียหายที่ได้รับ

4

ชื่อสกุล ตำแหน่งบรรณ
ผู้ต้องหา

6

แจ้งสิทธิในคดีอาญา
ให้ผู้กล่าวหาทราบ

ที่มา : กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี
Criminal Affairs Division

03

03

สอบปากคำผู้ต้องหา

หากไม่มีหลักฐานตามสมควร
ว่าผู้ต้องหาคงกระทำความผิด
ให้แจ้งเพียงว่าถูกกล่าวหาอย่างไร
โดยไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหา

1

กรณีผู้ต้องหาให้ปากคำ
แล้วไม่ยอมลงลายมือชื่อ
ให้พนักงานสอบสวนหมายเหตุไว้

3

หากมีพยานหลักฐานตามสมควร
ว่าผู้ต้องหาคงกระทำความผิด
ให้แจ้งข้อกล่าวหาพร้อมแจ้งสิทธิว่า
ผู้ต้องหา มีสิทธิจะให้การหรือไม่ก็ได้
และมีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟัง
การสอบปากคำตนได้

2

คดีอัตราโทษประหารชีวิต
ก่อนเริ่มถามปากคำต้องถามว่าผู้ต้องหา
มีทนายความหรือไม่
หากไม่มีต้องจัดหาให้

4

ที่มา : กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี
Criminal Affairs Division

03

สอบปากคำพยาน

1

- สอบปากคำให้เห็นว่าพยานมีความเกี่ยวข้องกับคดีนี้อย่างไร เป็นประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อม

2

- กรณีพยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้ พนักงานสอบสวนต้องจัดหาล่ามแปลในการสอบปากคำ

3

- พยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้รายงานผลการตรวจไว้แล้ว ไม่ต้องบันทึกปากคำอีก

ที่มา : กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี
Criminal Affairs Division

03

สอบปากคำบุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี

1

ต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมฟังการสอบสวน

2

จัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการสอบสวน

ที่มา : กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี
Criminal Affairs Division

03

สิทธิการได้รับการเยียวยาจากรัฐ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย

ใครคือ...ผู้เสียหายในคดีอาญา

- 1 เป็นผู้ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกายหรือจิตใจ
- 2 ต้องเป็นการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น
- 3 ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ
 - 3.1 ความผิดที่เกี่ยวกับการก่อคดีอาชญากรรมต่อประชาชน ตัวอย่างเช่น การวางเพลิง, การทำให้อับอาย
 - 3.2 ความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ตัวอย่างเช่น ทุกลอบลาม, ทุบตี
 - 3.3 ความผิดฐานฆาตกรรมที่ผิดกฎหมายในราชอาณาจักร
 - 3.4 ความผิดฐานฉ้อโกงหรือฉ้อโกงทรัพย์ จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บเสียชีวิต
 - 3.5 ความผิดฐานกระทำความผิดอาชญากรรม ฆาตกรรมและปล้นทรัพย์ จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บเสียชีวิต
 - 3.6 ความผิดที่เกี่ยวกับสภาพและชื่อเสียง จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บเสียชีวิต
 - 3.7 ความผิดที่เกี่ยวกับสุขภาพและชีวิต
 - 3.8 ความผิดฐานทำผิดสัญญา
 - 3.9 ความผิดฐานทุบถ จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บเสียชีวิต

สถานที่ยื่นคำขอ

มีสิทธิขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาได้ (ฟรี) เช่น สถานีตำรวจทั่วประเทศ, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์
 ** ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอภายใน 1 ปี นับแต่วันที่เกิดเหตุ **

สิทธิที่อาจได้รับ

1. กรณีไม่เสียชีวิต
 - ค่ารักษาพยาบาลไม่เกิน 40,000 บาท
 - ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพไม่เกิน 20,000 บาท
 - ค่าขาดประโยชน์ค่าหากินได้ตามค่าจ้างขั้นต่ำ แต่ไม่เกิน 1 ปี
 - ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นไม่เกิน 50,000 บาท
2. กรณีเสียชีวิต
 - ค่าตอบแทนความตาย 30,000 – 100,000 บาท
 - ค่าจัดการศพ 20,000 บาท
 - ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูไม่เกิน 40,000 บาท
 - ค่าเสียหายอื่นไม่เกิน 40,000 บาท

หลักฐานสำคัญที่ผู้เสียหายต้องนำมายื่น

- 1 สำเนาบันทึกแจ้งความ
- 2 สำเนารายงานการสอบสวน
- 3 บันทึกการแจ้งสิทธิ

สิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม และสิทธิผู้ต้องหา

ข้อมูลสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและสิทธิผู้ต้องหา ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมในการอำนวยความสะดวกกรรม ได้แก่

01 สิทธิการได้รับการเยียวยาจากรัฐตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

02 สิทธิการขอรับการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย และการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกองกฤษฎีกรรม

03 สิทธิของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหาในคดีอาญาชั้นสอบสวน

03

การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี

“ไม่มีเงินจ้างทนาย ไม่มีเงินขึ้นศาล กองทุนยุติธรรมเข้าถึงประชาชนอย่างเท่าเทียม”

1 การช่วยเหลือในการดำเนินคดี

- ค่าจ้างทนาย
- ค่าที่ปรึกษากฎหมาย
- ค่าธรรมเนียมศาล
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2 ใครมีสิทธิขอความช่วยเหลือ

โจทก์ : ต้องการยื่นคำร้องฟ้องร้องหรือบังคับคดี

จำเลย : ต้องการต่อสู้คดีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3 เกณฑ์การพิจารณา

- ✓ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน
- ✓ สถานทางการเงิน
- ✓ โอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่นๆ

4 ฐานะผู้ขอความช่วยเหลือ

- ✓ รายได้หรือความสามารถทางเศรษฐกิจ
- ✓ ภาระค่าใช้จ่ายตามปกติอันสมควร
- ✓ ภาระหนี้สินความสามารถเข้าถึง
- ✓ ความยุติธรรม

การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

“ไม่มีเงินประกันตัว กองทุนยุติธรรมเข้าถึงประชาชนอย่างเท่าเทียม”

ใครมีสิทธิขอประกันตัว

=

ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกคุมขังหรือจะถูกคุมขังในคดีอาญาหรือกรณีอื่นๆ

ขั้นตอนการขอความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม

ชั้นพนักงานสอบสวน

ชั้นพนักงานอัยการ

ชั้นศาล

เกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ

- 1 ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่มีพยานหลักฐาน
- 2 ไปยุ่งกับพยานหลักฐานหรือไม่ก่อเหตุอันตราย
- 3 ลักษณะการกระทำผิดไม่ร้ายแรงหรือจัดต่อความสงบเรียบร้อย
- 4 สาเหตุหรือพฤติกรรมน่าเชื่อว่าไม่ได้กระทำผิด
- 5 ประวัติการกระทำผิด นิสัย ความประพฤติและฐานะ
- 6 ความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

การช่วยเหลือของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผู้มีสิทธิรับความช่วยเหลือ

1. เป็นผู้เสียหายจากการเมืองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
2. ทำหน้าที่ทนายความคำพิพากษาในศาลที่ผ่าน
3. จำเลยที่ถูกขังในระหว่างกระบวนการยุติธรรม ได้รับคำร้องขอประกันตัวถูกขัง คำขอถอนผู้เสียหาย และคำตัดสิน และคำร้องขอช่วยเหลือในศาลฎีกา
4. กรณียื่นอุทธรณ์คดีจนกระทั่งเป็นเนรเทศ

ค่าเสียหายที่ได้รับการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

- ค่าใช้จ่ามนำเข้ามาในการรักษาพยาบาล ไม่เกิน 40,000 บาท
- ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ ไม่เกิน 20,000 บาท
- ค่าขาดประโยชน์ระหว่างทำงานไม่ได้ เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี
- เงินช่วยเหลือทางจิตใจหรือจิต ไม่เกิน 100,000 บาท
- ค่าจ้างนายความในชั้นสอบสวน ไม่เกิน 5,000 บาท
- เงินช่วยเหลือความเสียหายอื่นๆ นอกจากข้อ 1 ** ขึ้นอยู่กับค่า 2 ปี นับตั้งแต่ที่รัฐถูกละเมิดสิทธิฯ **

เกณฑ์การพิจารณา

- ✓ ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน
- ✓ สถานะทางการเงิน
- ✓ โอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่นๆ

03

ที่มา : กองยุติธรรม ข้อเหลือประมาณ 4 การกิจ

สิทธิของผู้ต้องสงสัยในคดีอาญาชั้นสอบสวน

บุคคลผู้ต้องสงสัย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ยังไม่ใช่ “ผู้ต้องหา” ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเนื่องจากยังมิได้ถูกจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงยังไม่ถือว่าเป็น “ผู้ต้องหา” และไม่มีสิทธิของผู้ต้องสงสัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น สิทธิในการพบทนายความ สิทธิที่จะไม่ให้การใด ๆ ในชั้นที่ถูกควบคุม กังกับบุคคลผู้ต้อง สงสัยดังกล่าวยังเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยเท่านั้น ไม่มีสิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรรหะทา ความผิด ไม่มีสิทธิได้รับการแจ้งเตือน (Miranda Warning) ไม่มี สิทธิที่จะไม่ให้การ (Right to Silence) ไม่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย อีกทั้งไม่มี สิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาเด็กหรือเยาวชนและผู้ต้องหาหญิง

03

ที่มา : วิจัย เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยขอความผิดตามกฎหมายพิเศษ ด้านความมั่นคงในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สิทธิของผู้ต้องสงสัยในคดีอาญาชั้นสอบสวน

ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องคดี(ป.วิ.อ.มาตรา 2(2)) จากความหมายของผู้ต้องหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ต้องหานับเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดเท่านั้น แต่การที่ทนายกระทำความผิดจริงหรือไม่ ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆโดยศาล ซึ่งผู้ต้องหานับถือเป็นนายชกคนหนึ่ง ที่รัฐธรรมนูญฯได้รับรองสิทธิตั้งพื้นฐานต่างๆไว้ ประกาศิตยได้รับรองสิทธิของผู้ต้องหาไว้ ดังนี้

- 1 สิทธิที่จะได้รับการสนับสนุนไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด และต้องไม่ทำพินัยกรรมที่ผิดจะเสมือนว่าบุคคลได้กระทำความผิด (รัฐธรรมนูญฯ น.39)
- 2 สิทธิที่จะได้รับการสอบสวนหรือพิจารณาโดยทนายผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหา (รัฐธรรมนูญฯ น.40 (3)(4)(7) ป.วิ.อาญา น.130, 134 วรรคสาม)
- 3 สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐในการจัดหาทนายความให้ (รัฐธรรมนูญฯ น.40(7), และ ป.วิ.อาญา น.134(1))
- 4 สิทธิที่จะไม่ทำพินัยกรรมที่ผิดจะเสมือนว่าบุคคลได้กระทำความผิด (รัฐธรรมนูญฯ น.40(8))
- 5 สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวในกรณีที่ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (ป.วิ.อาญา น.90)
- 6 สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคำขอประกันตัวผู้ต้องหาจำเลยในคดีอาญา อย่างรวดเร็ว และจะเรียกประกันคืนในกรณีที่ศาลไม่ได้รับประกันตัวอาชิตตตามความและเงื่อนไขที่ระบุในข้อนี้ (รัฐธรรมนูญฯ น.40(7) และ ป.วิ.อาญา น.108 ถึง 114)
- 7 สิทธิที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาในชั้นต้น (ป.วิ.อาญา น.119 กว)
- 8 สิทธิที่จะยื่นขอประกันตัวในชั้นต้น กรณีที่ผู้ต้องขังไม่สามารถชำระค่าประกันที่ศาลสั่งได้ สามารถขอหรือได้รับหรืออุทธรณ์คำพิพากษาได้ (ป.วิ.อาญา น.13 บรรคสองและวรรคสาม)
- 9 สิทธิที่จะได้รับคำปรึกษาปรึกษากับหรือขอความช่วยเหลือจากในครอบครัว ในกรณีที่มีสมาชิกในครอบครัวซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยและเป็นครอบครัวใกล้ชิดได้ (ป.วิ.อาญา น.14)
- 10 ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมตัวหรือมีสิทธิแจ้งเรื่องขอให้จำหน่ายหนังสืออนุญาตหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกคุมขังผู้ต้องหาที่ไว้เวลาชกขานในการถูกจับและสถานที่ถูกควบคุมตัวในศาล (ป.วิ.อ.น.71 วรรคสอง)
- 11 สิทธิที่จะปรึกษานักกฎหมายในชั้นความผิดในการขอพินัย (ป.วิ.อ.น.71(1))
- 12 สิทธิที่จะทนายความ หรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ ทำพินัยกรรมอาชิตตกำหนดไว้โดยตนเอง (ป.วิ.อ.น.71(2))
- 13 สิทธิได้รับการเห็นชอบคดีคดีกับญาติตามสมควร (ป.วิ.อ.น.71(3))
- 14 สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย (ป.วิ.อ.น.71(4))
- 15 สิทธิที่จะได้รับโอกาสทนายความและทนายผู้ต้องสงสัยในชั้นสอบสวน (ป.วิ.อ.น.134 วรรคสี่)
- 16 สิทธิที่จะทำการอุทธรณ์ในชั้นต้นโดยตนเอง กับผู้ต้องหาให้การ หมายความว่า การยื่นขออุทธรณ์ในชั้นต้นในฐานะในการพิจารณาคดี (ป.วิ.อ.น.134(4)(1))

03

ที่มา : สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา - สำนักงานกฎหมายและคดี กรุงเทพมหานคร (bangkok.go.th)